

Suomen Jazz & Populaarimusiikin Arkiston Kannatusyhdistys ry Toimintasuunnitelma 2010

Yleistä

Suomen Jazz & Pop Arkisto (JAPA) kerää, tallentaa ja säilyttää suomalaisen populaarimusiikkiin liittyvää aineistoa, johon tutkijat ja muut aihepiiristä kiinnostuneet voivat vapaasti tutustua arkiston tiloissa. Aineistoa on 370 hyllymetriä. Sen runkona ovat musiikkialan toimijoilta ja musiikinharrastajilta saadut lahjoitukset kuten äänilevyt, ääninauhat, videot, valokuvat, haastattelut, nuotit, käsikirjoitukset, musiikkilehdet, musiikkikirjat, sopimukset ja kirjeet. Kokoelma kattaa merkittävän osan suomalaista musiikki- ja kulttuuriperintöä. Esimerkiksi JAPAN säilyttämät julkaisemattomat äänitteet, yhteensä 5700 tuntia, ovat ainutlaatuista materiaalia.

JAPA on tieteellinen äänitearkisto, jonka aineistoja käytetään tutkimuksessa ja opetuksessa. JAPA tarjoaa neuvonta- ja tiedonhakupalveluja ja myös itse julkaisee populaarimusiikin historiaan liittyviä tutkimuksia sekä muuta aineistoa kuten äänilevyjä.

JAPA on äänitedigitoinnin asiantuntija. Se hallinnoi Digiwiki-verkkopalvelua ja toimii äänitearkistojen yhteishankkeen Äänistön vetäjänä.

JAPA on tehnyt suomalaisen jazzin historiaa käsittelevän näyttelyn, joka on vuodesta 1999 alkaen ollut esillä ympäri Suomea. JAPA myös järjestää konsertteja ja hallinnoi Erik Lindströmin rahastoa.

Arkistolla on kaksi vakinaista työntekijää: arkistonjohtaja Janne Mäkelä (va. 30.9.2010 asti) ja amanuenssi Maaret Storgårds. JAPA on yhdistysmuotoinen ja yleishyödyllinen yksityisarkisto, joka ei tavoittele kaupallista voittoa. Arkiston kannatusyhdistyksen jäseniä on 330. Arkiston hallituksen puheenjohtajana on toiminut Jaakko Harjula. Arkiston toiminta on rahoitettu opetusministeriön valtionavustuksella, muilla ulkopuolisilla avustuksilla, kannatusyhdistyksen jäsenmaksuilla ja omien julkaisujen myynnillä.

Arkiston toimi- ja säilytystilat ovat vuodesta 1997 sijainneet Helsingin Arabiassa. Tilan ja resurssien puute on arkiston vakavin ongelma. Pop- ja rockkulttuurin ”eläköityessä” arkistomateriaalin määrä kasvaa lähivuosina.

JAPAN kannatusyhdistys on perustettu 10.12.1990. Vuonna 2010 se siis täyttää 20 vuotta. JAPA juhlii tasavuotia järjestämällä konsertin ja pohjoismaisen jazz-konferenssin. Juhlavuoden arkistohankkeista merkittävin on Suomessa olevien musiikkiaiheisten yksityiskokoelmien kartoittaminen. Toiveissa on myös muutto uusiin tiloihin. Muuten JAPA hankkii, luettelee, digitoi ja säilyttää aineistoa entiseen tapaan sekä hakee aktiivisesti ulkopuolista toimintarahoitusta.

1. Varsinainen toiminta

1.1. Aineistonhankinta

Vuonna 2010 JAPA kartuttaa entiseen tapaan henkilö- ja yleiskokoelmiaan. Arkistolla on 347 henkilökokoelmaa (lokakuu 2009), jotka muodostuvat muusikoiden, kuolinpesien, musiikkialan toimijoiden, järjestöjen ja koulutuslaitosten lahjoituksista.

Yleiskokoelmaan kuuluvat lehtileikkeet, lehdet, kirjat, haastattelut, äänitteet ja muut tallenteet. Populaarimusiikin lehtileikkeitä kertyy tällä hetkellä noin 5000 kappaletta vuodessa. Arkisto saa vapaakappaleina kotimaisia musiikkilehtiä. Lisäksi kerätään valikoiden ulkomaisia lehtiä. Arkistolla on noin 400 musiikkialan toimijan haastattelua nauhoituksina sekä tärkeimmät kotimaiset populaarimusiikin televisio-ohjelmat ja ulkomaiset musiikkidokumentit vuodesta 1997 eteenpäin. Tämä aineisto on ainutkertaista, sillä Kansallinen audiovisuaalinen arkisto aloitti radio- ja televisio-ohjelmien järjestelmällisen tallentamisen vasta 2009. Videokokoelmassa on 5400 nimikettä.

Vuonna 2010 JAPA kartoittaa yksityisiä pop- ja rock-kokoelmia joukkokyselyllä. Arkisto myös paneutuu valokuva- ja julistekokoelmiensa kehittämiseen sekä äänitearkistojen väliseen yhteistyöhön Äänistö-hankkeen yhteydessä.

1.2. Tietojärjestelmät ja -palvelut

Tallentamisen ja säilyttämisen lisäksi arkiston kolmantena päätehtävänä on aineiston luettelointi tietokantoihin. Painetut nuotit, nuottikäsikirjoitukset, äänitteet ja videot luetteloidaan Kansalliskirjaston ylläpitämään Violaan. Valokuvat luetteloidaan Populaarimusiikin historia - tietokantaan, jonka JAPA on luonut Tampereen yliopiston musiikintutkimuksen laitoksen kanssa. Henkilökokoelmien kuvaukset, muusikkohaastattelut ja lehtikokoelma ovat esillä arkiston omilla internet-sivuilla. Luetteloinnista vastaa amanuenssi Maaret Storgårds.

JAPAN uudistetuilla kotisivuilla on tietoa arkiston toiminnasta, palveluista ja tuotteista. Ylläpidosta vastaa Jouni Eerola.

JAPAN aineistoja on käytetty entistä enemmän Violan muututtua vuonna 2006 avoimeksi palveluksi. Resurssipulasta huolimatta JAPAN henkilökunta opastaa arkiston asiakkaita entiseen tapaan. Neuvonta- ja tiedonhakupalvelut ovat toistaiseksi maksuttomia.

1.3. Äänitteiden ja videoiden digitointi

Tuhoutumisvaarassa olevia analogisia äänitteitä kuten avokelanauhoja ja c-kasetteja siirretään digitaaliseen muotoon arkiston omilla laitteilla ja tarvittaessa ostopalveluna. JAPAN videokokoelma on pääosin siirretty mpeg2-muodossa LTO2-nauhoille.

JAPA osallistui 2004–2008 audiovisuaalisen aineiston digitointia ja pitkäaikaissäilyttämistä koskevaan kansainväliseen TAPE-projektiin, minkä seurauksena arkistolla on runsaasti asiantuntemusta. Vuonna 2010 arkisto opastaa muita suomalaisia laitoksia av-aineiston arkistointiin liittyvissä kysymyksissä. Asiantuntemusta on koottu Digiwiki-verkkopalveluun (ks. 1.5.).

1.4. Äänistö-hanke

Jazz & Pop Arkisto tekee tieteellisten äänitearkistojen kanssa yhteistyötä äänitekokoelmien pelastamiseksi ja aineiston käytettävyyden parantamiseksi. JAPAN johdolla Tampereen yliopiston kansanperinteen arkisto, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus ja Kaustisen kansanmusiikki-instituutin arkisto ylläpitävät verkkopalvelun yhtenäistämistä ja äänitteiden digitointia koskevaa Äänistö-hanketta 2009–2010. Hankkeeseen on saatu opetusministeriöltä 90.000 euroa työvoiman palkkaamiseen ja koulutuksen järjestämiseen.

1.5. Digiwiki

JAPA on syksystä 2007 hallinnoinut ja ylläpitänyt Digiwiki-verkkopalvelua, joka tarjoaa kuvien, äänitteiden ja videoiden digitointiin ja pitkäaikaissäilyttämiseen liittyvää tietoa. Opetusministeriö myönsi hankkeelle 35.000 euroa käytettäväksi 2008–2009. Vuoden 2010 rahoitus on auki.

1.6. Tutkimus, opetus ja seminaarit

Arkistonjohtaja Janne Mäkelä julkaisee suomalaiseseen populaarimusiikkiin liittyviä artikkeleita, esseitä, arvosteluita ja katsauksia tieteellisissä ja kulttuurialan lehdissä.

JAPA jatkaa yhteistyötä tieteellisten tahojen kanssa. Erityisen läheiset suhteet JAPAlla on seuraaviin: Helsingin yliopiston musiikkitieteen laitos ja Renvall-instituutti, Kansalliskirjaston musiikkiosasto, Kansallisarkisto, Tampereen yliopiston musiikintutkimuksen laitos, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjallisuus- ja Kansanrunousarkisto, Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen nauhoitearkisto, Mikkelin Ammattikorkeakoulu, Sibelius-Akatemian kansanmusiikin ja jazzmusiikin osastot, Jyväskylän yliopiston musiikkitieteen laitos, Turun yliopiston kulttuurihistorian ja musiikkitieteen oppiaineet ja International Institute for Popular Culture (IIPC) sekä Suomen virtuaaliyliopisto. Musiikin ja näyttämötaiteen tutkijakoulun (Sibelius-Akatemia) materiaalia talletetaan JAPAN arkistoihin. Vuonna 2010 JAPAN aineistoa käytetään Suomen virtuaaliyliopiston verkko-opetuksessa, erityisesti Mäkelän koostamilla kursseilla *Suomalaisuus populaarimusiikissa* ja *State of Sound: Popular Music and Nationality*. JAPAN aineistosta on koottu opetusministeriön oppimateriaalisivuille lukio-opetusta varten *Suomalaisen jazzin vuosisata* -osio.

JAPA tiivistää kansainvälistä arkisto- ja tutkimusyhteistyötä järjestämällä pohjoismaisen jazz-konferenssin Suomessa elokuussa 2010.

1.7. Tiedotus- ja julkaisutoiminta

Tiedotustoiminnasta vastaa arkistonjohtaja sekä hallituksen valitsema työvaliokunta. Tärkeimpiä areenoita ovat JAPAN kotisivut sekä kahdesti vuodessa ilmestyvä jäsentiedote *Mappi*. Tietoa JAPASTA ja sen kokoelmista levitetään myös tiedotusvälineiden kautta, muun muassa *Jazzrytmit* -lehdessä, jossa on julkaistu amanuenssi Maaret Storgårdsin kolumnia ”Suomijazzin lisämuisti”.

JAPA on julkaissut 2 kirjaa ja 8 äänilevyä. Syksyllä 2010 JAPAN julkaisusarjassa ilmestyy Juha Henrikssonin kirjoittama elämäkerta Rauno Lehtisestä. JAPA myös suunnittelee uutta Erik Lindström -levyä. Lisäksi arkisto kehittää verkkojulkaisutoimintaansa.

1.8. Näyttelytoiminta

Kokoontaitettavista kehikoista muodostuva *Suomijazzin svengaava historia* esittelee kuvin ja sanoin tärkeimmät musiikintekijät ja ilmiöt 1920-luvulta tähän päivään. Näyttelyllä on tärkeä rooli JAPAN toiminnassa pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Näyttelyä on päivitetty 2009, ja se kiertää eri puolilla Suomea 2010. Populaarimusiikin verkkomuseon Pomusin internetsivuilla puolestaan on esillä suomalaisen jazzin historiaa valottava erikoisnäyttely.

1.9. Konsertit

Erik Lindströmin rahaston palkintotilaisuus pidetään Helsingin Storyville-klubilla toukokuussa. Syksyllä pyritään järjestämään JAPAN kannatusyhdistyksen pop/rock-ilta.

1.10. Edustukset

Hallituksensa jäsenten kautta JAPA on esillä muun muassa seuraavissa laitoksissa ja järjestöissä: Sibelius-Akatemia, Pop & Jazz Konservatorio, Säveltäjät ja Sanoittajat ELVIS ry, Maailman musiikin keskus, Music Export Finland, Suomen Jazzliitto ja Populaarimusiikin verkkomuseo Pomus. Viimeksi mainitun fyysinen aineisto talletetaan toistaiseksi JAPAN arkistoihin. Läheisiä yhteistyökumppaneita ovat lisäksi Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus Fimic, Muusikkojen liitto ja UMO Jazz Orchestra.

Arkistonjohtaja Janne Mäkelä toimii Äänistö-hankkeen koordinoijana, Digiwikin johtoryhmässä, Kansallinen digitaalinen kirjasto -hankkeen teknisessä asiantuntijaryhmässä, Musiikin ja näyttämötaiteen valtakunnallisen tutkijakoulun ohjausryhmässä ja kansainvälisen äänite- ja audiovisuaalisten arkistojen järjestön (IASA) Suomen yhteyshenkilönä. Mäkelä on lisäksi erilaisissa tieteellisissä tehtävissä, muun muassa Turun yliopiston dosenttina ja Populaarikulttuurin tutkimuslaitoksen (IIPC) toimeenpanoryhmässä. JAPAN henkilökunta kiertää esittäytymässä konserteissa, festivaaleilla, julkaisutilaisuuksissa ja vastaavissa tapahtumissa. JAPA on mukana vuosittain jakamassa Suomen jazzlegendat -tunnustuspalkintoa.

1.11. Erik Lindströmin rahasto

JAPA on hallinnoinut vuodesta 2003 Erik Lindströmin rahastoa. Vuonna 2010 rahastosta jaetaan vähintään yksi apuraha nuoren suomalaisen muusikon toimintaan ulkomailla.

2. Talous

2.1. Valtionavustus

Opetusministeriön myöntämä valtionapu (107.000 euroa 2009) on JAPAN toiminnan perusta. Vuodelle 2010 haetaan 136000 euron valtionapua, koska JAPA suunnittelee muuttoa Sörnäisten rantatie 25:n arkistokeskukseen.

2.2. Helsingin kaupungin tuki

JAPA täydentää Arabianrannan alueen ja Helsingin kulttuuripalveluita ja kuuluu Helsingin kaupungin kulttuuriyhdistysten avustusten piiriin (2000 euroa 2009). Vuonna 2010 JAPA lainaa jazznäyttelyään kaupungin kulttuurikeskuksille, tekee Digiwiki-hankkeessa yhteistyötä Helsingin kaupunginmuseon kanssa ja haastattelee ihmisiä, jotka olivat 1950–60-luvulla tekemisissä Helsingin kaupungin nuorisotoimiston ylläpitämän Haka-kerhon kanssa. Vuodelle 2010 haetaan 3000 euron toiminta-avustusta.

2.3. Muu ulkopuolinen rahoitus

Säätiöiltä ja rahastoilta haetaan apurahaa pääasiassa kahteen kohteeseen: Warner-yhtiöltä saadun Fazer-, Scandia- ja PSO-aineiston järjestämiseen ja luettelointiin sekä pohjoismaisen jazzkonferenssin järjestämiseen, johon on jo saatu Nordisk Kulturfondilta 1900 euroa. JAPA pyrkii solmimaan yritysten, järjestöjen ja laitosten kanssa yhteistyösopimuksia ja tarjoamaan musiikkiin liittyvien projektien suunnittelu- ja toteutusapua.

2.4. Oma varainhankinta

JAPA saa varoja kannatusyhdistyksen jäsenmaksuista sekä konsertti- ja julkaisutoiminnasta. Jäsenkuntaa laajennetaan levittämällä tietoa JAPasta muun muassa tiedotusvälineissä, konserteissa ja näyttelyissä. JAPAN tukikonserteissa muusikot luovuttavat palkkionsa arkistolle. Omia kirjoja myydään JAPAN toimistossa ja kirjavälittäjien kautta. *Suomalainen jazz* -levysarjaa myydään arkiston toimistossa ja erikoisliikkeissä ja vuonna 2010 mahdollisesti myös nettilatauksina. Omaa varainhankintaa koordinoi arkistonjohtaja hallituksen ja sen asettaman työvaliokunnan avustuksella. Vuonna 2010 ulkopuolisen rahoituksen ja varainhankinnan tuotoksi on budjetoitu 29.800 euroa.

3. Toimitilat ja henkilöstö

Arkisto toimii vuokratiloissa osoitteessa Arabiankatu 2. Toimistotiloissa (97 m²) sijaitsevat työhuoneet, kokoushuone, kirjasto ja digitoituhuone. Säilytystila (70 m²) sijaitsee kellarikerroksessa. Hämeentie 157:stä on vuokrattu väliaikaista varastotilaa 32 m². Tilat ovat riskialttiit, täynnä ja epäasianmukaiset. JAPA pyrkii muuttamaan 1.6.2010 Sörnäisten rantatie 25:ssä sijaitsevaan arkistokeskukseen. Uusiin tiloihin siirtyminen lisää menoja tuntuvasti. Vuokratulut 2010 on laskettu uuden vuokranantajan IVG Polarin tarjouksen mukaan lokakuussa 2009. Muutto Sörnäisiin toisi vuosittain lisäkuluja noin 28.000 euroa, jotka pyritään kattamaan pääosin valtionavustuksella.

JAPAlla on kaksi vakinaista työntekijää: arkistonjohtaja, FT, dosentti Janne Mäkelä (Juha Henrikssonin sijaisena 30.9.2010 asti) sekä amanuenssi, FM Maaret Storgårds. Määräaikaisena digitoijana ja taustajärjestelmien suunnittelijana Äänistö-rahoituksen turvin 1.9.2009–31.7.2010 toimii Jouni Eerola. Rahoituksesta riippuen palkataan lisää määräaikaisia työntekijöitä.

4. Hankinnat

JAPA täydentää ja ajanmukaistaa laitteistoaan vuonna 2010. Isoin hankinta on ammattimainen skanneri. Laitteistoja varten varataan 1600 euroa.

Aineiston tallentamiseen hankitaan lisämateriaalia (dvd-r, cd-r, minidisc-levykkeet, dat-nauhat, arkistokelpoiset pahvikotelot, valokuvakotelot, riippukansiot jne.). Lisäksi ostetaan äänitteiden digitoimiseen liittyvät pitkäaikaissäilytystarvikkeet (LTO2-nauhat, Iomega REV-levyt). Julistekokoelman järjestämistä ja säilyttämistä varten hankitaan asianmukainen laatikosto. Tallennustarvikkeisiin on varattu yhteensä 2300 euroa.